

SVENSKT NÄRINGSLIV

Samhällsekonomiska konsekvenser av ett höjt lönegolv för arbetskrafts- invandrare

MARS 2024

Innehåll

Förord	2
1. Arbetskraftsinvandringen till Sverige	3
2. Arbetskraftsinvandringens samhällsekonomiska värden	6
3. Vilka yrkesgrupper påverkas av ett höjt lönegolv?	7
4. Samhällsekonomiska konsekvenser av en höjning av lönegolvet	11
5. Metodbeskrivning	14

Förord

Arbetskraftsinvandringen bidrar med stora värden till den svenska ekonomin. Förutsättningarna att arbetskraftsinvandra till Sverige har på senare tid dock förändrats på grund av nyligen införda krav på arbetskraftsinvandrares lägstalöner. Den 1 november 2023 höjdes försörjningskravet för arbetskraftsinvandrare från 13 000 kronor till motsvarande 80 procent av medianlönen. Baserat på 2022 års medianlön innebär detta ett lönegolv på 27 360 kronor, vilket motsvarar en höjning om 14 360 kronor. De nya reglerna gäller för utfärdande av både förstagångstillstånd och förlängningstillstånd. Även arbetskraftsinvandrare som redan är i Sverige och vill förlänga sitt arbetstillstånd påverkas alltså av de nya reglerna.

Den 15 februari 2023 presenterade en statlig utredning ett förslag om ytterligare höjning av lönegolvet till motsvarande medianlönen på arbetsmarknaden.¹ År 2022 uppgick medianlönen till 34 200 kronor vilket alltså skulle motsvara en höjning av lönegolvet med ytterligare 6 840 kronor. Totalt innebär detta en höjning på 21 200 kronor från det tidigare lönegolvet på 13 000 kronor.

Ett höjt lönegolv för arbetskraftsinvandrare innebär att färre individer ges möjlighet att komma till Sverige för att arbeta. Detta innebär i längden att svenska företag får sämre förutsättningar att växa. I denna PM beskrivs det samhällsekonomiska värdet av arbetskraftsinvandringen till Sverige samt konsekvenser av ett höjt lönegolv.

Analysen baseras på statistik över beviljade uppehållstillstånd för arbete under 2023. Beräkningarna baseras på samtliga förstagångstillstånd och förlängningstillstånd som beviljades till under året. Ett annat vanligt använt mått på arbetskraftsinvandringens storlek är antalet aktiva arbetstillstånd vid ett givet tillfälle. Ett sådant mått innebär dock att säsongvariationer kan påverka antalet uppmätta arbetskraftsinvandrare samt fördelningen mellan olika yrken. Genom att använda helårsdata över beviljade tillstånd ges en helhetsbild av arbetskraftsinvandringen under ett helt år och säsongvariationer undviks.

Storleken på de samhällsekonomiska värden som arbetskraftsinvandrare skapar beror på hur många som kommer till Sverige för att arbeta, vilka yrken dessa individer arbetar inom, samt hur länge man stannar i Sverige. För att fånga de samhällsekonomiska värden som skapas av arbetskraftsinvandrare har vi använt en input-output-modell där vi tagit hänsyn till dessa faktorer. Genom denna metod kan vi beräkna både direkta samhällsekonomiska effekter av arbetsinsatserna samt indirekta spridningseffekter till andra delar av ekonomin, genom exempelvis ökad ekonomisk aktivitet för underleverantörer till de företag som arbetskraftsinvandrare är verksamma vid. Notera att analysen endast avser arbetskraft från länder utanför EU/EES.

Strategirådet i mars 2024 på uppdrag av Svenskt Näringsliv.

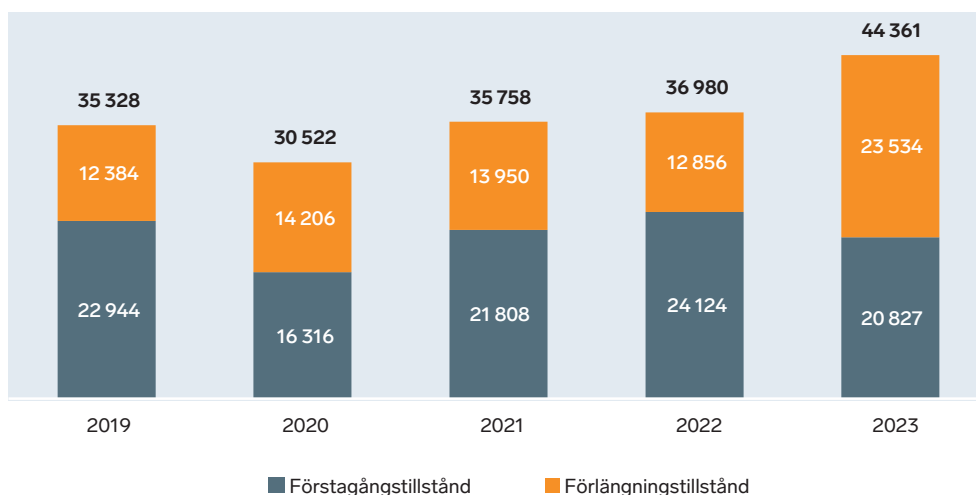
¹ Se *Nya regler för arbetskraftsinvandring m m* (SOU 2024:15).

1. Arbetskrafts- invandringen till Sverige

Under 2023 beviljades 44 361 arbetstillstånd. Detta innefattar 20 827 förstagångstillstånd samt ytterligare 23 534 förlängningstillstånd.

Undantaget pandemiåret 2020 har antalet beviljade arbetstillstånd de senast åren uppgått till ungefär 35 000 per år – se Figur 1 nedan. Mellan 2022 och 2023 ökade dock antalet beviljade arbetstillstånd med ungefär 20 procent. Ökningen beror i stor utsträckning på ett större antal beviljade förlängningstillstånd under 2023 jämfört med föregående år. Under 2023 uppgick andelen förlängningstillstånd av det totala antalet beviljade arbetstillstånd till 53 procent. Tidigare år har förlängningstillstånden utgjort ungefär en tredjedel av de beviljade arbetstillstånden.

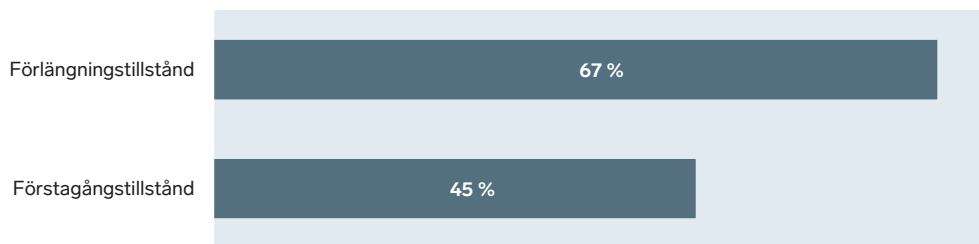
Figur 1. Antal beviljade arbetstillstånd 2019–2023.

Källa: Migrationsverket.

Förlängningstillstånden rör i stor utsträckning yrken med relativt höga kvalifikationsnivåer. Två tredjedelar av de förlängningstillstånd som beviljades under 2023 rörde yrken med krav på högskolekompetens eller fördjupad högskolekompetens. Motsvarande andel bland förstagångstillstånden uppgår till 45 procent. För arbetstillstånd som beviljats tidigare år uppvisas ett liknande mönster.

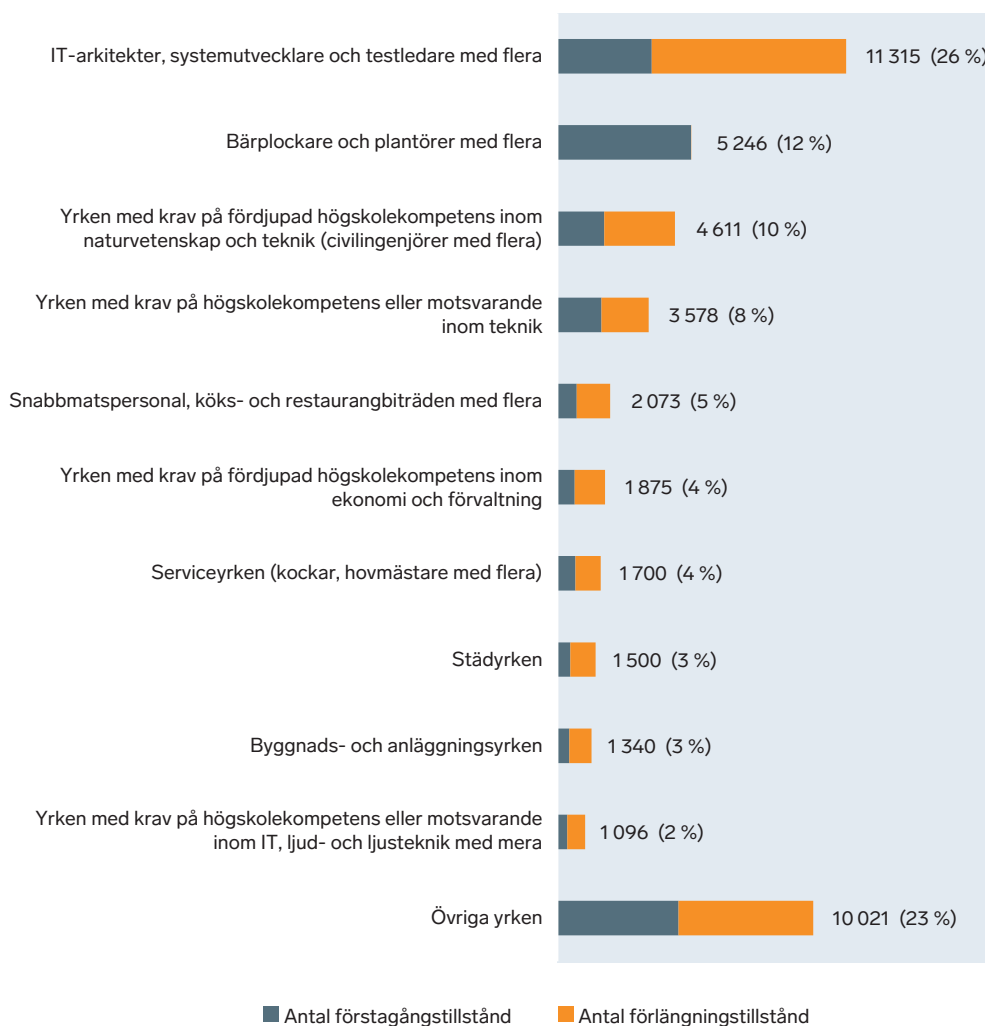
Figur 2. Andel arbetstillstånd med krav på högskolekompetens eller fördjupad högskolekompetens 2023.

Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från Migrationsverket.

Detta innebär även att de genomsnittliga kvalifikationsnivåerna bland de utfärdade tillstånden har ökat under 2023 jämfört med tidigare år. Exempelvis uppgick andelen beviljade arbetstillstånd inom yrken med krav på högskolekompetens eller fördjupad högskolekompetens till totalt 50 procent under 2022. År 2023 hade 57 procent av utfärdade arbetstillstånd denna kvalifikationsnivå.

I figuren nedan framgår antalet beviljade arbetstillstånd 2023 per yrkeskategori samt ansökningsomgång. Det vanligaste yrket bland de beviljade tillstånden är *IT-arkitekter, systemutvecklare och testledare med mera*. Noterbart är att en stor andel (ungefär två tredjedelar) av de utfärdade arbetstillstånden inom denna yrkeskategori utgörs av förlängningstillstånd. Avgränsat till enbart förstagångstillstånd är dock *Bärplockare och plantörer med flera* vanligast.

Figur 3. Beviljade arbetstillstånd 2023.

Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från Migrationsverket.

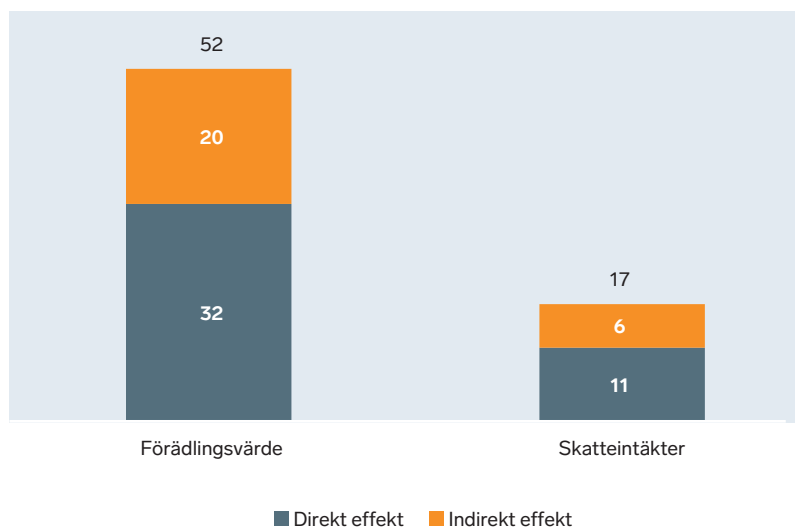
Not: Yrkeskategorier på 2-siffrig SSYK. Procentsatserna avser andelen utfärdade arbetstillstånd inom respektive yrke.

2. Arbetskrafts- invandringens samhällsekonomiska värden

De arbetstillstånd som beviljades under 2023 motsvarar arbetsinsatser som genererar 52 miljarder kronor i förädlingsvärde. Detta innefattar 32 miljarder kronor i direkta effekter och ytterligare 20 miljarder kronor i indirekta spridningseffekter.

Arbetsinsatserna genererar även skatteintäkter motsvarande totalt 17 miljarder kronor, innefattandes 11 miljarder kronor i direkta effekter och ytterligare 6 miljarder kronor i indirekta spridningseffekter.

Figur 4. Samhällsekonomiska värden av arbetskraftsinvandringen till Sverige 2023 (miljarder kronor).

Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från Migrationsverket och SCB.

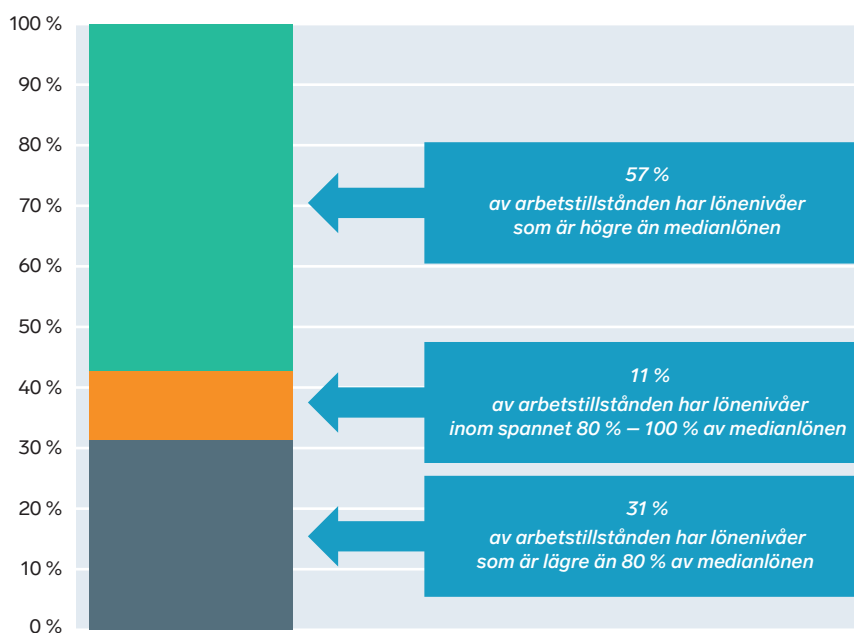
3. Vilka yrkesgrupper påverkas av ett höjt lönegolv?

Under 2023 översteg 57 procent av beviljade arbetstillstånd medianlönen på arbetsmarknaden. Elva procent av arbetstillstånden låg inom spannet 80–100 procent av medianlönen. 31 procent, alltså en knapp tredjedel av arbetstillstånden, låg på en lönenivå under 80 procent av medianlönen.²

I praktiken innebär detta att elva procent av de arbetstillstånd som beviljades under 2023 i Sverige skulle påverkas av en höjning av lönegolvet från 80 till 100 procent av medianlönen.

Som beskrivits ovan utgör förlängningstillstånd en relativt stor andel av de beviljade arbetstillstånden under 2023. Kvalifikationsnivåer och lönenivåer för dessa tillstånd är jämförelsevis höga. Detta är en bidragande faktor till att en något större andel tillstånd uppnår en lönenivå över medianlönen jämfört med tidigare år. I rapporten *Politiskt lönegolv till hög kostnad* (Svenskt Näringsliv 2023) estimerades exempelvis att 52 procent av arbetskraftsinvandrare till Sverige under 2022 skulle påverkas av ett lönegolv motsvarande medianlönen.

² Observera att ett lönegolv motsvarande 80 procent av medianlönen redan har införts vid tidpunkt för författande av denna rapport. Den tredjedel arbetstillstånd med lönenivåer under 80 procent av medianlönen skulle således inte beviljats under regelverket som råder vid författande av denna rapport.

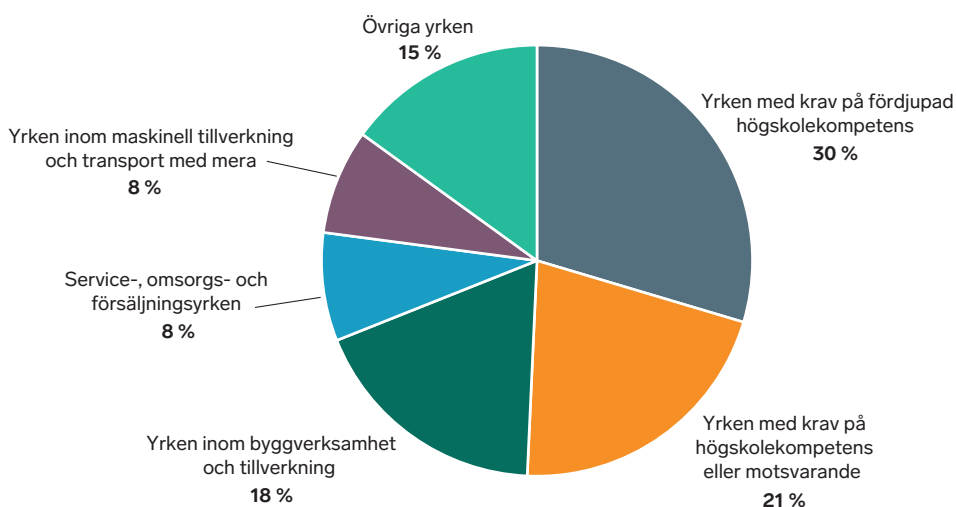
Figur 5. Fördelning lönenivåer av beviljade arbetstillstånd 2023.

Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från Migrationsverket och SCB.

Not: På grund av avrundning summerar inte procentsatserna till 100.

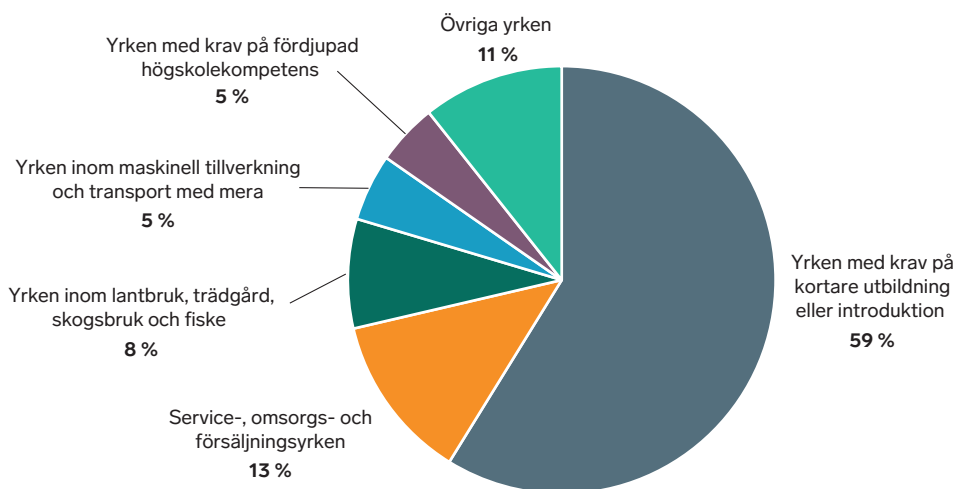
Arbetstillståndens yrkesinriktningar skiljer sig åt markant mellan de lönespann som beskrivits i figuren ovan. Arbetstillstånd med en lönenivå mellan 80 och 100 procent av medianlönen innefattar betydligt mer högkvalificerade yrken jämfört med arbetstillstånd med lönenivåer under 80 procent. Se Figur 6 och Figur 7 nedan.

Ungefär hälften av arbetstillstånden inom intervallet 80–100 procent av medianlönen motsvarar yrkeskategorier med krav på högskolekompetens eller fördjupad högskolekompetens. Arbetstillstånden med lönenivåer under 80 procent av medianlönen utgörs till nästan två tredjedelar av yrken med krav på högst en kortare utbildning eller introduktion.

Figur 6. Yrkesinriktningar inom arbetstillstånd mellan 80 och 100 procent av medianlönen.

Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från Migrationsverket.

Not: Yrkeskategorier på 1-siffrig SSYK.

Figur 7. Yrkesinriktningar inom arbetstillstånd under 80 procent av medianlönen.

Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från Migrationsverket.

Not: Yrkeskategorier på 1-siffrig SSYK.

I figuren nedan framgår en sammanställning av yrkesinriktningar för arbetstillstånd inom löneintervallet 80–100 procent av medianlönen (motsvarande en mer detaljerad fördelning av underlaget i Figur 6 ovan). Byggnads- och anläggningsyrken utgör 12 procent av de arbetstillstånd som har en lönenivå mellan 80 och 100 procent av medianlönen. I övrigt innefattar arbetstillstånden inom detta löneintervall i stor utsträckning yrken inom IT, teknik och naturvetenskap.

Figur 8. Yrken inom arbetstillstånd mellan 80 och 100 procent av medianlönen.

Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från Migrationsverket.

Not: Yrkeskategorier på 2-siffrig SSK. Procentsatserna avser andelen utfärdade arbetstillstånd inom respektive yrkeskategori av samtliga arbetstillstånd inom löneintervallet 80–100 procent av medianlönen.

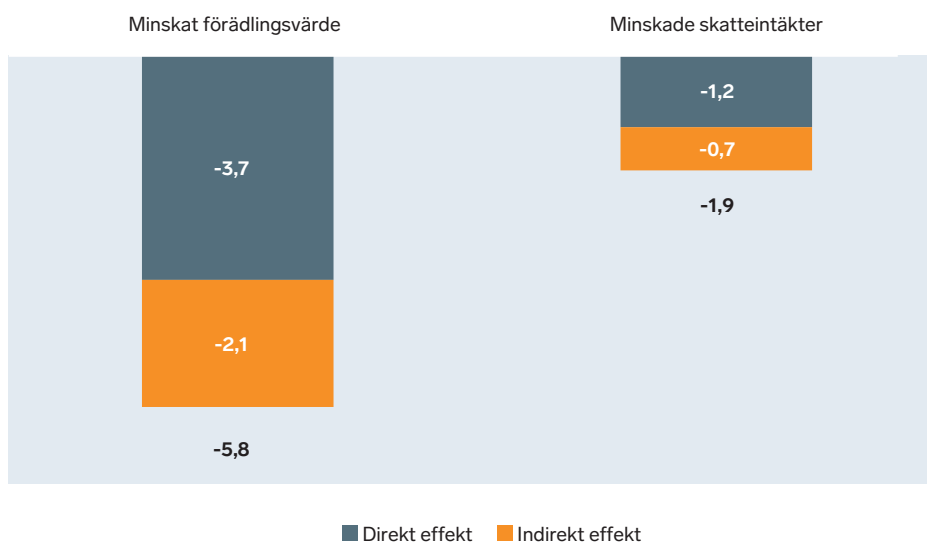
4. Samhällsekonomiska konsekvenser av en höjning av lönegolvet

En höjning av lönegolvet för arbetskraftsinvandrare från 80 till 100 procent av medianlönen får samhällsekonomiska konsekvenser. Färre arbetskraftsinvandrare får möjlighet att arbeta i Sverige och företag ges sämre förutsättningar att tillsätta den kompetens man behöver.

I figuren nedan sammanfattas de samhällsekonomiska konsekvenserna av en sådan höjning. Beräkningarna baseras på 2023 års mönster för arbetskraftsinvandringen till Sverige, samt antagandet att de elva procenten av arbetstillstånden med en lönenivå mellan 80 och 100 procent av medianlönen inte skulle blivit godkända.

Beräkningarna visar att en höjning av lönegolvet innebär att förädlingsvärdet som kan kopplas till arbetskraftsinvandrares arbetsinsatser minskar med 5,8 miljarder kronor. Dessutom minskar skatteintäkterna med 1,9 miljarder kronor.

Figur 9. Samhällsekonomiska konsekvenser av en förändring av arbetskraftsinvandrares lönegolv från 80 till 100 procent av medianlönen (miljarder kronor).

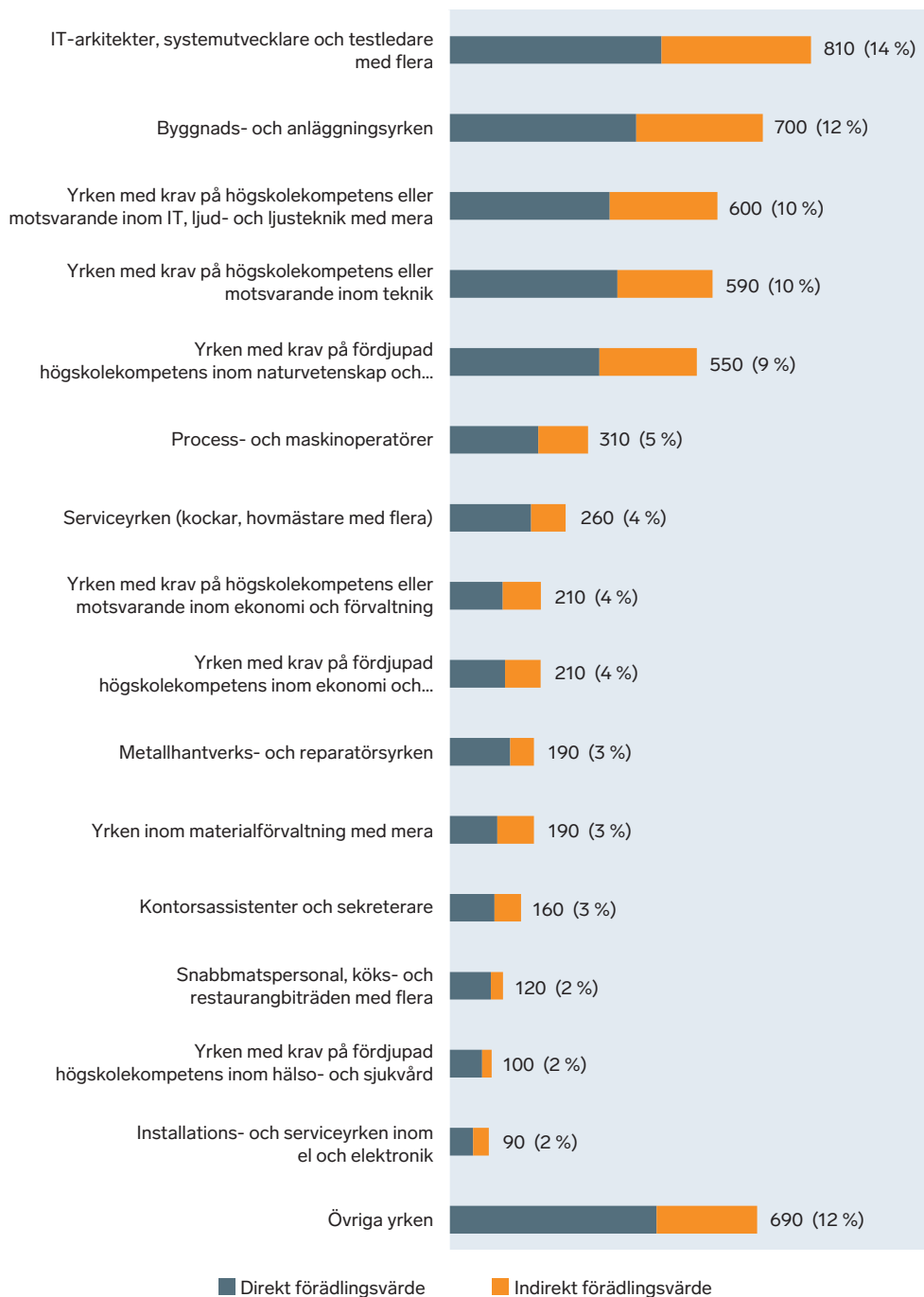

Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från Migrationsverket och SCB.

Not: Skatteintäkter innefattar arbetsgivaravgifter, inkomstskatter, bolagsskatter samt konsumtionsskatter.

I figuren nedan framgår hur stor minskning i förädlingsvärde som kan härledas till respektive yrkeskategori. Störst minskning uppstår för *IT-arkitekter, systemutvecklare och testledare med flera*, motsvarande ungefär 810 miljoner kronor i förädlingsvärde. Detta motsvarar 14 procent av den totala minskningen om 5,8 miljarder kronor i förädlingsvärde.

Figur 10. Minskat förädlingsvärde per yrke (miljoner kronor).

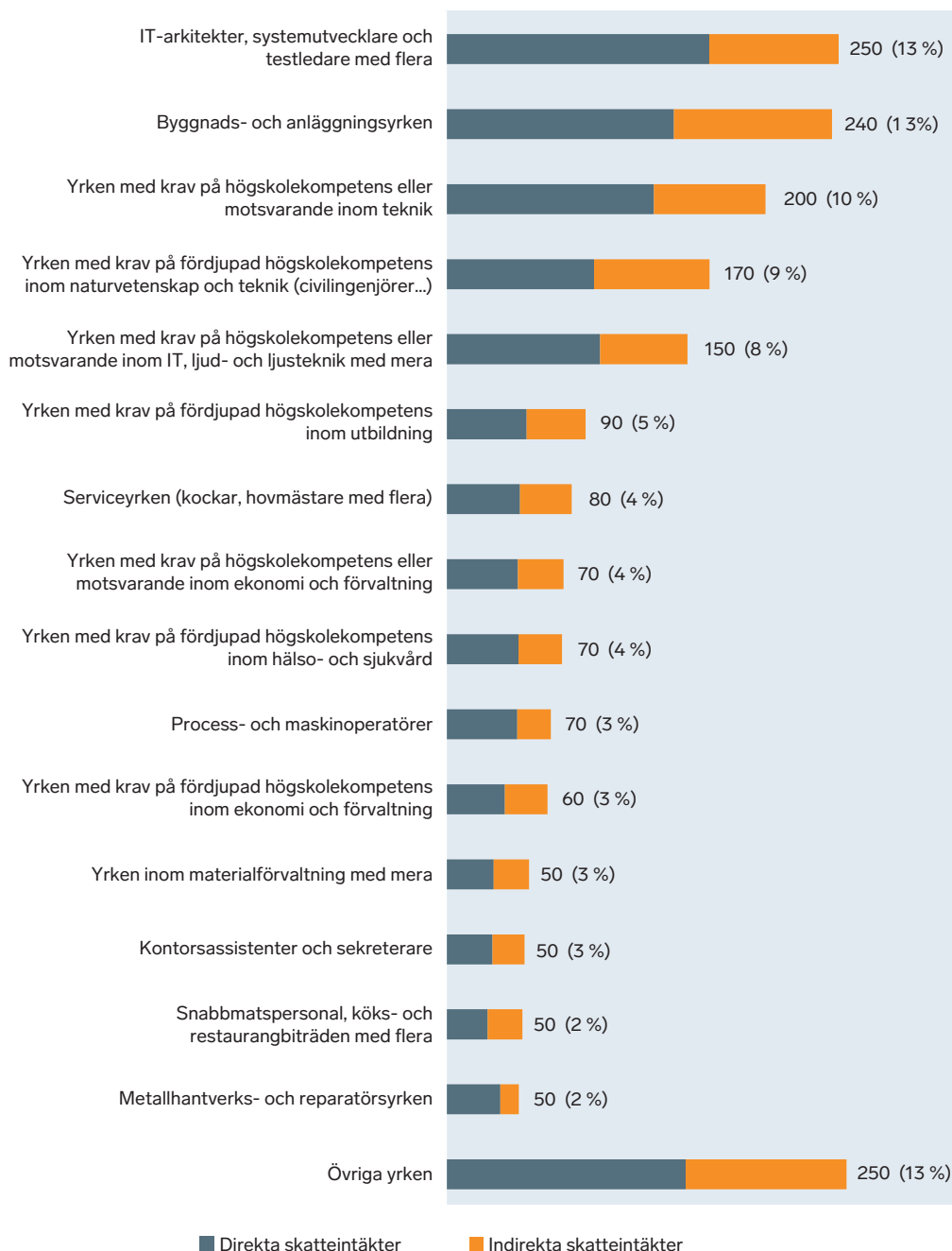
Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från Migrationsverket och SCB.

Not: Yrkeskategorier på 2-siffrig SSYK. Procentandelarna inom parentes avser hur stor andel av den totala minskningen i förädlingsvärde som kan härledas till arbetstillstånd inom respektive yrke vid en höjning av lönelövet från 80 till 100 procent av medianlönen.

I Figur 11 nedan framgår hur stor minskning i skatteintäkter som kan kopplas till beviljade arbetstillstånd inom respektive yrke. Störst minskning uppstår även här för *IT-arkitekter, systemutvecklare och testledare med flera*, men konsekvenserna är även stora inom *byggnads- och anläggningsyrken*.

I övrigt fördelar sig yrkeskategorierna på ungefär samma vis som i figuren ovan.

Figur 11. Minskade skatteintäkter per yrke (miljoner kronor).

Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från Migrationsverket och SCB.

Not: Yrkeskategorier på 2-siffrig SSYK. Procentandelarna inom parentes avser hur stor andel av den totala minskningen i skatteintäkter som kan härledas till arbetstillstånd inom respektive yrke vid en höjning av lönegolvet från 80 till 100 procent av medianlönen.

5. Metodbeskrivning

För att kartlägga arbetskraftsinvandringen till Sverige har vi utgått från information om beviljade arbetstillstånd under 2023. Vi har beräknat hur de arbetskraftsinvandrare som beviljats arbetstillstånd under 2023 bidrar till den svenska samhällsekonomin under sin vistelsetid i Sverige.

Vi inkluderar både beviljade förstagångstillstånd och förlängningstillstånd i beräkningarna. Arbetsinsatser från arbetskraftsinvandrare som beviljats permanent uppehållstillstånd efter att ha arbetat i Sverige under tillräckligt lång period ingår inte i beräkningarna.

De värden som skapas av arbetskraftsinvandrare påverkas förstås av storleken på arbetskraftsinvandringen till Sverige. En viktig parameter att ta hänsyn till är hur länge individer stannar för att arbeta i Sverige. Längden på ett arbetstillstånd varierar även på individnivå. Dock saknas detaljerad statistik över arbetskraftsinvandrares vistelsetider i Sverige. Vi har därför i våra modeller utgått från ett antagande om en linjär minskning i sannolikhet att en arbetskraftsinvandrare befinner sig i Sverige för att arbeta under tillståndsperioden.

En ytterligare faktor som påverkar värdet av en arbetskraftsinvandrares arbetsinsats är vilket yrke individen har. Inom vissa sektorer tillförs större värden per arbetad timme än andra. Dessutom påverkas storleken på de indirekta effekterna en enskild arbetskraftsinvandrare ger upphov till av vilken sektor individen i fråga är verksam inom. För att beräkna värdet på enskilda arbetskraftsinvandrares arbetsinsatser har vi använt oss av en modell baserad på input/output-tabeller. Dessa tabeller beskriver hur output (produktion) i en viss sektor används som input (insatsvara) i en annan sektor, vilket innebär att vi kan identifiera interrelationer mellan samtliga sektorer i Sverige. I modellen använder vi oss av informationen avseende interrelationen mellan produktionsvärde och insatsvaror för olika sektorer för att beräkna hur den ekonomiska aktiviteten i en viss sektor påverkar andra sektorer. Genom så kallade multiplikatorer identifieras hur stor spridningseffekten är från en viss sektor till resten av ekonomin.

Det metodologiska upplägget motsvarar de metoder som användes i rapporten *Politisk lönegolv till hög kostnad – samhällsekonomiska effekter av ett lönegolv för arbetskraftsinvandrare* (Svenskt Näringsliv 2023).

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm
Telefon 08-553 430 00

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma, 2024